

De preek van de leek

Bright O. Richards

Gehouden op 4 november 2012

Schriftlezing: Ezechiël 37:1-10

PREEK

Als ik deze passage lees dan gaat mijn ziel terug naar ervaringen uit mijn jeugd. Ik ben acht jaar en ik ben samen met mijn moeder aangekomen bij een ver dorp, een dorp aan de kust. Aan de ene kant is het water zoet, aan de andere kant is het water zout. Wij zijn hier voor een begrafenis, een begrafenis van een belangrijk man uit het dorp, een directe lijn van de drie broers die dit dorp hebben opgericht. Diverse families en vrienden zijn hier gekomen om zeven dagen lang deze overgang naar de wereld van de voorouders tot stand te brengen.

Vroeg in de ochtend verlaat ik de kamer, waar ik met meerdere kinderen heb geslapen. In dit dorp heeft niemand een eigen huis waar geen ander mag binnentreden, je mag elk huis binnen gaan en zonder vooraf aan te kondigen, daar eten en slapen. Ik weet niet waar mijn moeder is maar dat doet er niet toe, iedereen weet dat ik haar kind ben en zij zijn blij mij weer te zien. De kleine weg naar het dorpsplein duurt lang omdat iedereen mij willen aanraken om te kijken hoe groot ik geworden ben. Iedereen kijkt speciaal naar mij als kind van mijn moeder. Ik kom bij het dorpsplein. Daar ligt, op een verhoging, de kist van de overleden man. Aan de voet van de kist liggen zwaarden. Volgens de ouderen is het grootste gedeelte van het lichaam van de man al bij de voorvaderen. Alleen zijn geest en een klein deel van zijn lichaam is nog hier. Wij, de levenden, moeten nu ervoor zorgen dat deze man zich kan verzoenen met zijn nieuwe lot om zijn geest naar het geestenrijk te laten heengaan zodat hij in staat is om een nieuw lichaam in te treden. Het zijn wij, de levenden, die ervoor kunnen zorgen dat hij in rust en vrede een nieuwe gedaante aan kan nemen. Zonder onze steun zouden de doden niet tot rust kunnen komen, zouden de doden niet kunnen vertrekken, zou de geest van de doden nog op aarde blijven en hier ronddolen. Het is nog niet helemaal daglicht. Een man zonder shirt aan maar met een glinsterend gewaad rond zijn romp komt naar het dorpsplein. Hij pakt een van de zwaarden bij de kist. Hij buigt naar de overledene en legt het zwaard neer. Hij raapt het zwaard weer op en staat op. Hij draait om. Hij beweegt zich richting de kist en dan gaat hij weer terug naar achter. Hij beweegt van links naar rechts richting de kist. Hij legt zijn zwaard weer neer en spreekt de geest van de overledene toe. Hij vraagt: ben je een dode? Ben jij werkelijk een dode? Zie ik een dode? Hij antwoordt: nee, jij bent geen dode. Jij leeft.

Ik zie geen dode, ik zie een krachtig wezen. Ik zie een levende. Hij buigt. En springt omhoog met zijn been gestrekt naar voren alsof hij iemand gaat aanvallen. En vraagt opnieuw: ben jij een dode? Nee, je bent geen dode. Als je een dode zou zijn zou je niet meer kunnen spreken. Hij vraagt: maar vertel mij, vertel mij wat er met je is gebeurd. Hoe voel je je? Wil je terugvechten, wil je oorlog voeren? Wil je de oorlog meenemen naar de geestenwereld, naar je nieuwe leven?

Luister, als je oorlog in je draagt word je niet mee genomen in de geestenwereld. Alleen in schoonheid kan je gezien en opgenomen worden in je nieuwe leven. Heeft de oorlog je geest vernietigd? heeft de oorlog ervoor gezorgd dat je nu met grote afstand naar je schoonheid terugkijkt? Jij bent geen dode. Daarom wil ik vragen de oorlog niet mee te nemen naar het geestenrijk. Laat deze oorlog hier achter, zodat je verder kan reizen in jouw licht naar je

De preek van de leek

geestenwereld. Hoe voel je je? wat wil je dat ik voor je doe? Luister, ik weet dat de oorlog geen schoonheid draagt. Een oorlog draagt alleen lelijkheid. Neem de lelijkheid van de oorlog niet met je mee naar het geestenrijk. Laat het hier bij ons achter. Ga naar het geestenrijk en kom daarna veilig naar ons terug.

Mijn moeder zegt tegen mij: de man met het gewaad geeft erkenning, eer en waarde aan de doden. Hij kent ook de kracht van de doden. Hij weet hoe pijnlijk de dood is, hoe mooi het leven is. Er komt een tijd waarin wij allemaal geraakt worden door de stervenden en de dood. Zo geraakt dat wij niet verder kunnen. Dat onze tijd stil wordt gelegd, dat wij een dialoog moeten aangaan met de onverbidelijke overgang van het leven. Mama zegt: mijn zoon, onze dierbare doden zijn niet dood maar leven. Ze leven om ons bij te staan op onze levenstocht. Sluit je nooit af van hun wereld. Sluit je niet af van je dierbare familieleden die vertrokken zijn.

“Als het niet voor Allah was, was ik hier niet meer. Allah heeft gezegd dat als ik zelfmoord pleeg ik niet in het paradijs kom”. Dit zegt een jongen van 23 uit Sierra Leone tegen mij. Ik ben verbonden met veel van deze jongeren op straat, in asielzoekerscentra, in de nachtopvang, wiens geest langzaam aan het sterven is. Jongeren in de bloei van hun leven. Ze zijn 18, 19, 20, 21, maar ze zien hun toekomst, hun geest, hun dromen en dus hun leven langzaam sterven. Ik zie jongeren die in niets mogen geloven. Niet meer in de wereld, niet meer in de liefde. Ik dacht dat ik wist wat liefde is, wat compassie is, totdat ik deze jongeren langzaam zag sterven.

Ik spreek deze jongen toe. Je voelt je helemaal alleen. Je hebt het zwaar. Je vraagt je af of dit leven de moeite waard is. Ik weet dat je twijfelt of je nog moet blijven of vertrekken. Maar je vraagt je af waar naartoe? Ik weet dat je vernederd bent, dat wij je niet beschermd hebben. Dat wij toegekeken hebben terwijl je gemarteld werd. Wij dachten dat je sterk genoeg was. Wij keken, wij klaagden, wij waren vol liefde, wij waren blind.

Ik schaam mij, schaam mij vanwege alles wat ik niet kon doen. Ik dacht, ik dacht dat ik veilig was, dat jouw leven mijn leven niet kon raken, dat jouw dood niet mijn dood is. Ik dacht dat ik veilig was, dat ik me beschermd had tegen jou. Nu realiseer ik me dat jouw leven veel dieper verbonden is met mijn leven dan ik dacht. Jij bent niet waardeloos, niet afgeschreven.

Ik vraag hem: ‘wat vind je leuk om te doen?’ Hij zegt: ‘ik wil timmeren. Ik wil timmerman worden zodat ik, waar ik ook terecht kom in de wereld, ik weet dat ik kan timmeren. Nu kan ik niets. Nu ben ik voor niemand waardevol. Ik wil weer waardevol in het leven staan.’ Ik vraag hem: “wat doe je overdag?” Hij zegt: “niets. Soms ga ik voor 1 uur naar de Nederlandse les. Voor de rest fiets ik rond op straat.” Ik vraag hem: “heb je vrienden met wie je samen leuke dingen doet?” Hij zegt: “ik weet niet hoe ik vrienden kan maken met Nederlanders. Ik weet niet waar wij over kunnen praten met elkaar.”

In Ezechiël 37 wordt Ezechiël geconfronteerd met dorre beenderen. Beenderen die vroeger mensen waren. Beenderen die je niet zo graag wil zien. Beenderen die wij liever willen verstoppen omdat het veel pijn, onmacht, woede en andere emoties oproept. Beenderen die ons terugbrengen naar ‘40-’45. Beenderen van Rwanda. Beenderen van Liberia. Beenderen van Irak, Afghanistan, Srebrenica, Aleppo. Heel veel beenderen, beenderen waaraan wij niet herinnerd willen worden. Beenderen die ons herinneren aan wat wij gedaan of juist niet gedaan hebben. Beenderen die ons misschien schuldgevoelens geven. Beenderen die ons onmacht gevoelens

De preek van de leek

geven. Beenderen die wij liever willen vergeten. Beenderen die wij eigenlijk niet willen zien, maar beenderen die graag gezien willen worden, die graag door ons aangeraakt willen worden. Beenderen die graag omhelsd willen worden. Beenderen die zich soms voor ons willen verstoppen, omdat ze realiseren dat ze naakt zijn. Beenderen die iets in ons zien dat wij heel lang niet meer in onszelf hebben willen zien. Beenderen die gewend zijn dat iedereen weggaat en wegloupt.

Voor Ezechiël zijn de beenderen niet gewone beenderen, maar vaders, moeders, broers, zussen, vrienden, familie, collega's, mensen van grote waarde die alles verloren hebben, die nu niets meer zijn dan dorre beenderen. Die nu gezien en behandeld worden als dorre beenderen, als doden als mensen zonder enige waarde. Ik geloof dat Ezechiël net als de man met het gewaad in beweging komt om deze beenderen weer waarde, erkenning en respect wat zij verdienen terug te geven.

Ik leef ook met ernstig zieke vreemdelingen, die door hun juridische status onverzekerd zijn en niet meer gezien worden als patiënt, maar als medische gelukzoekers of last en ik denk: hoe je deze terminale patiënten ook ziet, geef hen de laatste liefde, de laatste aandacht. Stuur deze mensen niet een versnelde dood in. Laat deze vreemdelingen met rust. Het is al moeilijk genoeg voor hen te aanvaarden, dat ze zullen moeten sterven in een vreemd land en wellicht begraven worden tussen vreemden. Ik weet dat er overall wordt bezuinigd, dat de zorg duur is. Deze patiënten kunnen niet worden geweigerd, maar ik wil namens hen smeken: roep de vreemdelingenpolitie niet meer om deze terminale patiënten voor jullie te verwijderen. Je doodt niet een zogenaamde gelukzoeker maar een vader, een moeder, een broer, een zus, een tante, een opa, een oma. Je doodt iemand van waarde voor anderen. Ik kijk in hun ogen en zie vroegere krachtige mensen, die door hun misbehandeling ontzettend bang zijn geworden. Hoe kunnen wij dit als zeer begaafde mensen doen met onze medemens? Ik zie mensen die in de eindfase van hun leven zitten. Mensen die niets meer dan onze tijd, liefde en aandacht nodig hebben. Mensen die vroeger, door wie ze zijn veel voor anderen betekend hebben, mensen die helemaal niet dood willen omdat ze het leven mooi vinden. Mensen die van de liefde houden, die willen geloven in de scheppende kracht van de mens.

Ik wil blijven geloven in de mens, die door liefde wonderen kan verrichten. Ik wil opnieuw geloven in wie wij zijn.

Want door jou, door jou en door jou
kan ik ik zijn
jij bent mijn licht en schaduw
jij bent onderdeel van mijn innerlijke en uiterlijke wereld
jij zet mij opnieuw in beweging

Zonder jou zou mijn leven arm zijn
door jou zie ik en begrijp ik de schoonheid van de wereld opnieuw

Voordat ik je ontmoette
was ik een zwerver in de liefde
nu ik je ken voel ik mij langzaam thuis
samen met jou kan ik onze dode beenderen weer tot leven brengen

